

ODRŽANA KONFERENCIJA

Utjecaj svjetske ekonomske krize na gospodarstvo FBiH sa prijedlogom mjera zaštite

SKUPŠTINA BAG GRUPACIJE

**Prioritet je
organiziran pristup
i udružen rad**

Država nije uspjela da podrži privredu

Metalski i građevinski sektor prvi na udaru

Na inicijativu P/GKFBiH, krajem decembra, upriličena je konferencija o temi: "Utjecaj svjetske ekonomske krize na gospodarstvo FBiH sa prijedlogom mjera zaštite"

Prisustvovali su predstavnici poslovne zajednice, institucija vlasti i Si-

ndikata. Privrednici su mišljenja da do sada poduzete mjere nisu dovoljne, te

da Vlada FBiH mora predložiti konkretne poteze za ublažavanje krize.

GLASNIK

Privredna/Gospodarska komora
Federacije Bosne i Hercegovine

List izlazi mjesečno
Godina IX
Dvobroj 75 - 76
Decembar/prosinac 2008.
Januar/siječanj 2009.

GLASNIK uređuje
Redakcijski kolegij:
Željana Bevanda, glavni urednik,
Mira Idrizović,
odgovorni urednik,
članovi:
Šemsa Alimanović,
Ljubo Đadić, Fahrudin Đikić, Juso
Škaljić i Meliha Velić,
sekretar Redakcije.

Adresa:

Privredna/Gospodarska
komora FBiH
- za Glasnik -
71000 Sarajevo
Branislava Đurđeva 10/IV
Kontakt osoba: Meliha Velić
Telefon: 033/267-690
E-mail: m.velic@kfbih.com

Telefoni:

033/663-370 (centrala)
033/217-782
Faks: 033/217-783
www.kfbih.com

Izdavač:

"Privredna štampa" d.o.o. Sarajevo
Općinski sud
Sarajevo
UF/1-2219/05,
RB 1-3018
Identifikacioni broj
4200088140005
Identifikacioni broj PDV
200088140005

DTP: "Privredna štampa"

Štampa:

"ARKA PRESS" d.o.o. Sarajevo,
Hamdije Čemerlića 43

Prema riječima Kemala Kozarića, guvernera CBBiH, prvi talas krize odrazio se na finansijski sektor, te je CBBiH već reagovala u okviru svojih nadležnosti.

Komercijalnim bankama dodatnih 370 miliona KM

- Upravno vijeće donijelo je odluku o uvođenju diferencirane stope obavezne rezerve na depozite komercijalnih banaka. Prema ovoj odluci, stopa obavezne rezerve na depozite koji ulaze u osnovicu za

obračun obavezne rezerve, čija je ročnost do godine, ostaje 14 posto, dok se stopa obavezne rezerve na depozite oročene na period duži od godine smanjuje za četiri posto, odnosno sa 14 na deset posto. Ovom odlukom bi dodatna likvidna sredstva za komercijalne banke iznosila oko 370 miliona KM. Stupa na snagu 01. januara 2009. godine.

Država nije uspjela da podrži privredu. Ne vidimo konkretne aktivnosti Vlade, koja treba javno da kaže na koji način će stati iza svojih privrednika. Politiku treba izmaknuti

od ekonomije i ići dalje u privatizaciju preduzeća, zaključio je Kozarić.

Prema njegovim riječima, imaćemo stabilnu monetarnu politiku. Sa iznosom deficita, za koji se procjenjuje da će biti deset milijardi KM, i stopom nezaposlenosti od 23 posto daleko smo od makroekonomske stabilnosti.

U ime Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije govorio je ministar Vahid Hećo. Naglasio je da je želja Vlade da sačuva energetski suverenitet.

- Infrastrukturni i projekti u energetskom sektoru u sljedećih deset

Obraćanje Jage Lasića, predsjednika P/GKFBiH, objavljujemo u cijelosti

Novac iz inoizvora je nužnost

- Osnovni zadatak Gospodarske/Privredne komore FBiH je partnerski odnos sa organima izvršne vlasti i uprave FBiH u pripremi i donošenju zakona, propisa i mjera ekonomske politike i instrumenata kojima se uređuje ekonomski položaj gospodarskih subjekata, učešće u pripremi i donošenju strategija razvoja, sektorskih ekonomskih politika, zaštite domaće proizvodnje, uspostavljanje sustava ekološki održivog razvitka, uređenje tržišta, utvrđivanje tehničkih i drugih standarda, mjera unapređenja izvoza, promociji gospodarstva i zastupanju gospodarstva u oblasti rada, mirovinskog, zdravstvenog i osiguranja od nezaposlenosti.

Ekonomska kriza je već pokucala na vrata BiH. Svaki dan čujemo riječi kriza, recesija, depresija i potrebno je reći što je zajedničko za te pojmove. Zajedničko obilježje i krize i recesije i depresije je pad gospodarskih aktivnosti što za posljedicu ima smanjenje proizvodnje, a time i potrošnje, smanjenje investicionih aktivnosti, smanjenje zaposlenosti, ugrožavanje vitalnih funkcija društva i socijalne sigurnosti stanovništva.

BiH je svoj razvoj generirala dotokom novca iz inozemstva bilo kroz zaduživanje države (ili njenih dijelova), zaduživanjem kroz finansijski najviše bankarski sektor i direktnim zaduživanjem stanovništva.

Novac iz inoizvora je zemljama poput BiH nužnost. Vlastiti izvori su nedostatni za pojačane investicione aktivnosti, posebno velike infrastrukturne zahvate u cestogradnji i energetici.

Zemlje iz kojih je novac dolazio u BiH sada su smanjile, odnosno prekinule plasmane izvan domicilne zemlje, pa je realni izvor finansijskog sektora BiH preostala štednja i povrat sredstava po osnovu prije plasiranih kredita. Sada smo u situaciji da, bez obzira na nominalnu likvidnost banka, nemamo novca za investicije. Bankovni sek-

tor svoje marketinško djelovanje je preusmjerio na poticanje štednje, okrećući se štednji kao jedinom realnom izvoru vlastitog poslovanja.

Sada gospodarsku politiku treba voditi tako da iz krize iziđemo sa što manjim posljedicama, a ako se ukaže prilika da se kriza iskoristi i stvori dobra razvojna osnova.

U vođenju gospodarske politike ključnu ulogu igrat će mjera vlada svih razina, koje moraju brzo i efikasno reagirati na promjene.

Gospodarska komora je povodom novonastale situacije održala konferenciju sa vodećim firmama iz Federacije BiH (pretežito izvoznici) na kojoj je konstatirano da je kriza već unutar Bosne i Hercegovine.

Realni sektor ekonomije BiH već je zahvaćen finansijskom krizom kroz otežavanje uvjeta korištenja kapitala (rast kamate, skraćivanje rokova i teže osiguranje garancija), smanjenim potrebama za robom (smanjenje tražnje) i na domaćem i na inotrižistu, ali i povećanjem konkurencije na svim tržištima.

Ozbiljno su ugrožena radna mjesta, smanjene investicije (a time i novo zapošljavanje), ozbiljno je ugrožen socijalni sektor. Ukoliko stopa rasta GDP-a padne na 4% do 4,5% sa sadašnjih cca 7%, za zemlje stupnja razvijenosti BiH to znači recesiju u punom obimu.

U prvoj fazi udarce će osjetiti firme koje su najviše globalizirane, to su prije svih metalški i građevinski sektor, gdje je i najveći multiplikativni faktor. Ostali sektori dolaze na udar poslije. Jednostavno, smanjene investicijske aktivnosti u metalškom i građevinskom sektoru povući će ostale sektore. Promjene, odnosno pad dohotka na domaćem tržištu uvjetuju i promjene tražnje najprije roba trajne potrošnje, dok će najstabilnija tražnja biti u poljoprivredno-prehrambenom sektoru. Smatramo da vlade, ovisno o situaciji, moraju učiniti maksimalan napor u pravcu neutralizacije pogoršanja stanja. Sugeriramo vladama da dobro ocijene posljedice krize po gospodarstvo i da poduzimaju energičnije mjere za ublažavanje posljedica. Dosadašnje poduzete mjere su nedovoljne (povećanje razine osiguranja depozita 7.500 KM na 20.000 KM i smanjenje obvezne rezerve sa 18% na 14%) - zaključio je predsjednik Lasić.

godina mogu zaposliti od 300 do 350 hiljada radnika. Imamo resurse koje možemo pokrenuti.

Vlada je sa Ekonomsko-socijalnim vijećem kao partnerom napravila program mjera za ublažavanje posljedica svjetske ekonomske krize, koje se, uz ostalo, odnose na reformu potrošnje, javne uprave, boračke i socijalne zaštite, rasterećenje privrede kroz izmjene Zakona o doprinosima, istakao je ministar Hećo.

Zakon o akcizama

Kako je kazao Damir Ljubić, ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva FBiH, nužno je usvojiti zakone, graditi institucije, te poduzimati mjere i programe koji proizlaze iz Zakona o poljoprivredi i Strategije razvoja poljoprivrede. Zagovornik je pojedinačne odgovornosti u odnosu na kolektivnu.

O potrebi izmjena i dopuna Zakona o akcizama govorio je Edin Mulahasanović, direktor Fabrike duhana Sarajevo.

Prema njegovim riječima, uvoznici cigareta u našu zemlju godišnje ostanu 230 miliona KM dobiti.

- Zakon o akcizama se mora napraviti na način da štiti domaći proizvod, da se klasifikacija ne pravi na domaću i uvozne, nego na tzv. luksuzne i popularne cigarete. Na luksuzne treba uvesti veći, na popularne manji postotak poreza.

Kada je riječ o posljedicama krize u građevinskoj industriji Silvana Marić, izvršna direktorica Hidrogradnje, ističe potrebu formiranja domaće banke i kreditno-garancijskog fonda. Mišljenja je da građevinari ne mogu tražiti oslonac u komercijalnim bankama, jer su one u inozemnom vlasništvu.

- Sa stanovišta vladinog sektora razjedinjeni smo u tri ministarstva. Želimo da imamo mjesto pomoćnika ministra u nekom od ministarstava, kako bismo imali jedinstvenu poziciju sa koje možemo djelovati.

Javno-privatno partnerstvo je odličan način da dođemo do odgovarajućih sredstava, riječi su direktorice Marić.

Selma DŽINIĆ

Zaključci:

* Da se poboljša ponuda novca za gospodarstvo kroz otvaranje novih kreditnih linija osobito za izvozno orijentirano gospodarstvo, povećanje proračunskog regresiranja kamata za poljoprivredni sektor, aktiviranje Razvojne banke FBiH u punom kapacitetu, poduzimanje radnji na poboljšanju uvjeta štednje (povećanje visine osiguranog depozita), smanjenje javne potrošnje, kako bi što više novca ostalo realnom sektoru - izvršitelji vlada svih razina;

* Da se intenzivira sprečavanje nelojalne konkurencije uvoznih roba kroz kontrolu kvaliteta uvoznih roba i ocjenu puštanja roba na tržište BiH, kao i primjenu mjera zaštite od subvencionirane robe i dampainga - vlade i kontrolna tijela svih razina;

* Da se ubrza početak javnih investicija u cestogradnju i općenito u prometnoj infrastrukturi i energetici - vlade svih razina;

* Da se uspostavi strogi nadzor nad javnim sektorom u cilju smanjenja neproizvodne potrošnje. Predlažemo donošenje Zakona o proračunskim korisnicima i korisnicima izvan proračunskih fondova - vlade svih razina;

* Da se ubrza postupak ocjene usklađenosti BiH roba, tj. ubrzanje rada na Nacionalnom sustavu sigurnosti proizvoda kao preduvjeta za puštanje roba u promet i otvaranje tržišta BiH za direktna strana ulaganja - Vijeće ministara BiH;

* Da se ubrzaju poslovi na izradi projekata koji se financiraju iz EU fondova, svjetske banke, EBRD-a, kao i drugih međunarodnih razvojnih izvora - sve razine vlasti i komora u BiH;

* Da se svake naredne godine, za tri godine zaredom (2009., 2010., 2011.), doprinosi na neto plaću smanje po 5% - Vlada Federacije BiH;

* Da se donese novi Zakon o trošarinama (akcizama) koji je primjeren gospodarstvu BiH i da obuhvati osobne automobile, plovila, letjelice i luksuznu robu - Vijeće ministara BiH i Parlament BiH;

* Da se uvede viša i niža stopa PDV-a - Vijeće ministara BiH i Parlament BiH;

* Da se sirovine, repromaterijali, oprema za proizvodnju i rezervni dijelovi oslobode carina u potpunosti - Vijeće ministara BiH i Parlament BiH;

* Da se zaštiti domaća proizvodnja od nanošenja štete ili mogućnosti nanošenja štete koristeći odredbe Zakona o vanjskotrgovinskom poslovanju BiH i uvođenjem instrumenta carine za poravnanje, tj. uvođenje carina u visini subvencija uvezene robe. To je ujedno i instrument u borbi protiv dampainga. Sredstva od carina za poravnanje usmjeravati namjenski za poticaje poljoprivredno-prehrambenog sektora - Vijeće ministara BiH;

* Da se u Zakonu o porezu na dobit izvrši izmjena i dopuna u onim segmentima gdje se oslobađanja od poreza vežu na visinu ulaganja - Vlada Federacije BiH;

* Da se u Zakonu o porezu na dohodak najprije namire plaće zaposlenika, a u sljedećih 15 dana porezi i doprinosi - Vlada Federacije BiH;

* Da se u Zakonu o vanjskotrgovinskom poslovanju BiH izvrše izmjene i dopune (iako treba cijeli Zakon "dobro protresti" jer su se od 1998. godine promijenile okolnosti i vanjskotrgovinski položaj BiH), najprije u izjednačavanju domaćeg i inoulagača i tretirajući prekomjerni izvoz (ne samo uvoz) kao štetu - Vijeće ministara BiH;

* Da se proračunski deficit ne namiruje iz prodaje imovine i inozaduženja već kresanjem troškova

Aluminij smanjuje proizvodnju

Od 01. januara 2009. godine mostarski Aluminij smanjit će proizvodnju za 25 posto. Prema odluci Nadzornog odbora, intenzivno će se raditi na smanjenju svih troškova koji utječu na formiranje cijene proizvodnje aluminija. Ovakva odluka je usvojena zbog svjetske ekonomske krize, diskriminirajućeg djelovanja FERK-a prema Aluminiju, te diskriminirajućeg zaključka Vlade FBiH o opskrbi Aluminija električnom energijom.

u proračunskoj potrošnji - vlade svih razina;

* Da se razina osiguranja depozita (štednja) poveća kako bi se što više štediša i štednje obuhvatilo osiguravanjem i povećalo povjerenje u finansijski sustav BiH - Vijeće ministara BiH i Centralna banka BiH;

* Da se svi kapaciteti DKP-a, vlada, komora i posebno medija uključe u promociju domaćih roba skrećući pažnju potrošača na prednosti kupovanja i trošenja domaćeg proizvoda;

* Da se promijeni retorika u raspravama o krizi, jer nije za očekivati da ona teže pogodi BiH i stvarati klimu da vlade svojim mjerama mogu spriječiti, odnosno ublažiti utjecaj krize;

* Da ovi zaključci budu sastavni dio programa rada Vijeća ministara BiH i Vlade FBiH.

Dostavljeni su Vijeću ministara BiH (svim ministarstvima), Vladi Federacije BiH (svim ministarstvima), Parlamentu BiH (svim zastupnicima), Parlamentu Federacije BiH (svim zastupnicima) i učesnicima Konferencije.

Press konferencija u Mostaru

Poboljšati ponudu novca za gospodarstvo

Prema mišljenju Jage Lasića, predsjednika P/GKFBiH, jedna od najvažnijih mjera za prevladavanje ekonomske krize u BiH jeste ubrzani početak realiziranja javnih investicija u cestogradnji i energetici

Proizvodnja bez potrošnje nema smisla, jer je ona generator svega. Njome se namiruje država, pojasnio je Lasić, dodavši da sve zemlje sada ulažu u prometnu i energetska strukturu.

Najopasnije za BiH je ako ne otvori energetski sektor. Kosovo će to

učiniti i postat će energetska središte jugoistočne Europe.

- Kosovo ima za to prirodne resurse. Poznato je da se General Electric već tamo nalazi - upozorio je na to Lasić.

Govoreći o utjecaju globalne gospodarske krize, kazao je da izvršna vlast u BiH nije dovoljno učinila po tom pitanju.

- Treba poboljšati ponudu novca za gospodarstvo kroz otvaranje novih kreditnih linija, posebice za izvozno orijentirano gospodarstvo, intenzivirati sprečavanje nelojalne konkurencije uvoznih roba kroz kontrolu kvalitete uvoznih roba, uspostaviti strogi nadzor nad javnim sektorom u cilju smanjenja neproizvodne potrošnje, kao i ubrzati poslove na izradi projekata koji se financiraju iz EU fondova, Svjetske banke i ostalih međunarodnih razvojnih izvora.

Mi moramo imati višu i nižu stopu PDV-a. Nižu od sedam posto za lijekove, osnovne živežne namirnice, ortopedska pomagala, za sve ostalo višu stopu od 20 posto. Ovim bi se zadovoljila socijalna, punio bi se proračun i nadoknadio sve gubitke po osnovi carina, ugovora o slobodnoj trgovini.

Nema spremnosti da se to sve provede, jer nemamo kadra, istakao je Lasić.

Prema njegovim riječima, izvršna vlast sada treba voditi gospodarsku politiku tako da BiH izađe iz krize sa što manje posljedica, te da se zadrži zaposlenost kako se ne bi došlo u socijalnu krizu. Država bi trebala podići razinu osiguranja depozita kako bi se pojačala štednja.

Vlada FBiH

Planovi i projekti o ublažavanju posljedica globalne krize

Forum o utjecaju globalne recesije na ekonomski razvoj FBiH i BiH i razvojne programe Vlade FBiH održan je sredinom decembra.

Prisustvovali su predstavnici kompanija i institucija, sindikata, nevladinog sektora, političkog života i drugi koji mogu doprinijeti prevazilaženju posljedica ekonomske krize na ovom području.

Planove i projekte Vlade FBiH za ublažavanje globalne krize prezentirao je Vahid Hećo, federalni ministar energetike, rudarstva i industrije.

Naglasio je da je elektroenergetski sektor kičma privrednog sistema svake države koji će privući strane investitore i doprinijeti razvoju drugih industrijskih grana.

Stoga se hitno mora krenuti sa projektima iz tog sektora, pogotovo u osam novih objekata koju su planirani za izgradnju sa strateškim partnerima. Označeni su kao ekonomski isplativi. Dovode do dinamiziranja kompletnog privrednog sistema. Na njihovoj izgradnji trebalo bi da bude angažirano oko 40.000 radnika.

Odabran je model izgradnje sa strateškim partnerom. To je najpovoljnije za one koji nemaju sredstava, a imaju resurse.

Evropske države planiraju za 25 godina uložiti 900 milijardi eura u elektroenergetski sektor kao prioritetni za razvoj. Energetskom sektoru kao prioritetu okrenute su i susjedne države.

- Stoga je neozbiljno ovo što se nama dešava. Naše resurse kojima raspoložemo i koje dosad nismo dovoljno eksploatisali treba na pravi način staviti u funkciju - kazao je ministar Hećo.

Građevinska industrija

Zajednički nastup bh. građevinara na inostranom tržištu

Nakon usaglašavanja stavova kompanija zainteresiranih za izvođenje građevinskih radova u Libijskoj Arapskoj Džamahiriji uslijedilo je potpisivanje Sporazuma o konzorciju

Konzorcij, trenutno, čini devet firmi koje će biti nominirane za radove visokogradnje i niskogradnje na libijskom tržištu. Otvoren je i za sve druge kompanije koje iskazuju interesovanje za članstvo.

- S obzirom na to da firme, pojedinačno, nisu tehnički i kadrovski osposobljene za velike projekte vani, odlučili smo formirati Konzorcij. Prvi ugovor bit će nastup na libijskom tržištu. Neke domaće firme, kao što je Širbegović grupa, tamo već imaju ugovorene poslove.

Na bazi ovog ugovora snimit ćemo tehničke i kadrovske kapacitete svake od kompanija, tako da možemo zajednički nastupiti na određenom području. Početkom naredne godine imamo razgovore u Libiji za poslove koji su već obećani. Nosilac Konzorcija za Libiju bit će Hidrogradnja, koja je već godinama prisutna na tom tržištu - kazao je Avdo Rapa, potpredsjednik P/GKFBiH.

Širbegović grupa zaključila je u Libiji posao vrijedan 70 miliona eura. Sa razvojnim fondom LIDCO, iza kojeg stoji državni kapital Libije, Širbegović grupa je formirala zajedničku

kompaniju GMT u kojoj sudjeluje sa 60, a LIDCO sa 40 procenata udjela.

- Riječ je o našem investitoru i partneru. Metodom neposredne pogodbe već smo dobili nekoliko projekata.

Jedan od njih jeste izgradnja sportskih dvorana, zatim stadion i turističko naselje u obalnom gradu Misurati, uz još četiri sportske dvorane, za koje se čeka završetak projektovanja, kako bi se krenulo sa izvođenjem radova - riječi su Faruka Širbegovića, direktora Širbegović grupe.

Prema njegovim riječima, nijedna bh. kompanija nema kapacitete sa

Članovi Konzorcija

Hidrogradnja d.d. Sarajevo
GP ŽGP d.d. Sarajevo
GP Put d.d. Sarajevo
Širbegović grupa d.o.o. Gračanica
Integral inženjering a.d. Laktaši
Hering, Široki Brijeg
Ero-asfalt d.d. Sarajevo
Asfaltgradnja d.d. Visoko
Divel d.o.o. Sarajevo

kojima bi mogla samostalno realizirati takve projekte.

- Iza nas je pozitivna tradicija poslovanja na ovom tržištu zahvaljujući ugledu koje su tamo stekle naše firme, prije svih Hidrogradnja.

Tržište Libije zaslužuje pažnju i Vlade FBiH, koja nam može pomoći u savladavanju određenih teškoća, naročito u domenu bankovnih garancija.

Može nam omogućiti da na to tržište uđemo intenzivnije nego do sada, te nam olakšati da tamo i ostanemo.

Projekti na drugim tržištima su šansa da se bh. građevinarima pruži podrška i sačuvaju postojeća radna mjesta.

Ono što bi se moglo uraditi na lokalnom nivou jeste otvaranje javnih radova. Na taj način bi se uposlili domaći kapaciteti i omogućilo sticanje referenci kojima bismo mogli biti regionalni konkurenti.

Prema riječima Adnana Kape, savjetnika Harisa Silajdžića, člana Predsjedništva BiH, vrata našim kompanijama, osim na libijskom, otvorena su i na tržištima Kuvajta, Katara, Ujedinjenih Arapskih Emirata i Alžira.

Potpisivanje Sporazuma u ime ostalih članova Konzorcija pozdravili su Šahzudin Jahjaefendić i Semin Mašić, direktori ŽGP-a i Hidrogradnje.

Selma DŽINIĆ

Sajam energetike i ekologije u Beogradu

Još jedno uspješno predstavljanje

U okviru programa realizacije sajamskih manifestacija među komorama BiH, P/GKFBiH organizirala je učešće na sajmu "Energetika 2008", koji je održan od 26. do 28. novembra

Riječ je o jednom od najvećih sajmova iz ove oblasti u regiji. Okuplja kompanije koje se bave eksploatacijom, distribucijom i očuvanjem energije.

U njegovom okviru održan je i Peti međunarodni sajam ekologije. Ovi sajmovi povezuju privredni razvoj uz brigu o životnoj sredini, lokalnoj samoupravi i budućnosti planete i njenih stanovnika. Organiziran je i niz stručnih manifestacija vezanih za energetiku i održivi razvoj.

Svoje proizvode i usluge predstavile su najuglednije kompanije iz regije u oblasti proizvodnje i distribucije gasa, nafte, uglja, obnovljivih izvora energije, agencije, privredne komore, konzorciji, rudnici, istraživački instituti i fakulteti.

Osim tradicionalnih oblika na ovogodišnjem sajmu pažnja je usmjerena na obnovljive izvore energije.

Prezentacija energetskog i ekološkog sektora BiH je značajna, imajući u vidu da se u ovom regionu do 2020. godine u rehabilitaciju postojećih i izgradnju novih energetskih kapaciteta planira uložiti oko 16 milijardi eura.

Predstavili su se JP Elektroprivreda BiH, rudnici mrkog uglja Banovići, Đurđevik, Kakanj, Breza, Kreka, te Rudstroj iz Kaknja. Projekat je podržala i Vanjskotrgovinska komora BiH.

Brojni poslovni kontakti predstavnika rudnika rezultirali su konkretnim ugovorima. Za Srbiju će u narednom periodu biti isporučene značajne količine uglja po ranijim i novim ugovorima.

O razvojnim projektima predstavnici JP Elektroprivrede BiH i Avdo Rapa, potpredsjednik Komore, razgovarali su u Elektroprivredi Srbije.

Sa predstavnicima Agencije za energetska efikasnost Vlade Srbije razgovarano je o mogućnostima regionalne suradnje vezano za energetska efikasnost, upravljanje otpadom, upravljanje hemikalijama i smanjenje zagađenja.

Analizirana je primjena Memoranduma o razumijevanju koji je potpisan 2007. godine. Dogovoreno je lobiranje kod Vlade Norveške koja je zainteresovana za pripremu mreže klijenata u BiH koji bi se uključili u

Za suradnju je zainteresiran Elektrotehnički institut „Nikola Tesla“ iz Beograda čiji su predstavnici razgovarali sa privrednicima iz BiH.

Razgovaralo se o implementaciji Sporazuma u oblasti energetske efikasnosti sa predstavnicima Agencije Vlade Srbije i PK Srbije, te Mašinskog fakulteta, sa ciljem zajedničkih aktivnosti na regionalnom nivou i korištenja fondova koji podržavaju ove projekte.

aktivnosti obuke menadžera. Konkretno aktivnosti za narednu godinu bit će utvrđene njihovim programom.

Predstavljanje sektora energetike na sajmu u Beogradu ukazuje na to da se kompanije i zemlje u regiji, instituti i druge naučne organizacije trebaju uvezivati, jer zajedno mogu odgovoriti izazovima koji su pred njima.

Šemsa ALIMANOVIĆ

Odbor Sekcije prometnika naftnih derivata

Razmatran Sporazum o načelima energetske politike

Članovi Odbora razmatrali su "Sporazum o načelima energetske politike", koji su postigli i svojim potpisima potvrdili Nikola Špirić, predsjedavajući Vijeća ministara BiH, Nedžad Branković i Milorad Dodik, entitetski premijeri.

- Konstatirano je da distributeri naftnih derivata ne mogu prihvatiti odredbe tačke III Sporazuma u kojoj je, uz ostalo, predviđeno "uvođenje regulacije cijena derivata na principu maksimiziranja jediničnih cijena po vrstama derivata - kazao je Fahrudin Đikić, sekretar Odbora.

Ovakva odredba nije primjerena slobodnom tržištu, upitna je i mogućnost njene realizacije.

Zato će predstavnici ove sekcije tražiti sastanak s premijerom Federacije BiH i resornim ministrima kako bi pokušali pronaći adekvatno rješenje koje će biti provedivo u praksi, te koje neće oštetiti distributere naftnih derivata.

Izrada Uputstva za rad po osnovu detašmana je u toku

**Ovakav dokument bi obuhvatio prijevode zakonitosti rada po osnovu detašmana (Međudržavni sporazum BiH i SR Njemačke) *
Od 01. januara na snagu će stupiti nova Odluka o plaćanju dodatnog zdravstvenog osiguranja za detaširane radnike**

Treća sjednica odbora Grupacije preduzeća sa prostora FBiH koja po osnovu detašmana izvode građevinske i ostale radove u SR Njemačkoj održana je, krajem novembra, u Štuttgartu. Prisustvovali su svi članovi Odbora, Đemal Kalajdžisalihović, u ime Vanjskotrgovinske komore BiH, Dženana Avdić, iz P/GKFBiH, Šekib Husremović, savjetnik u BAG Grupaciji, i Branimir Jazbec, predsjednik Skupštine Grupacije.

Zaključno sa 17. novembrom 2008. godine Grupacija broji 47 aktivnih članica, preduzeća, koja po osnovu detašmana izvode radove u SR Njemačkoj.

S obzirom na to da su aktivnosti na izradi Uputstva za rad po osnovu detašmana u toku, dat je kraći osvrt na pripremljenu platformu, koja bi trebala biti osnovna metodologija u izradi Uputstva. Ovakav dokument bi obuhvatio prijevode zakonitosti rada

po osnovu detašmana (prevodi međudržavnog sporazuma BiH i SR Njemačke, Mergblatta 16, Zakona o odaslanju radnika, Zakona o zaštiti na radu ...), uz komentare i obrazloženja.

Uputstvo bi trebalo da sadrži kompletno tumačenje poreske politike i obaveza u SR Njemačkoj i BiH, obaveza prema Ulak kasi (kasi za godišnje odmire radnika), pravila osiguranja gradilišta od šteta, obrazloženja dodatnih osiguranja za slučaj nesreće na radu, pojašnjenje sistema obračuna plaća, unificiranje prikaza jedinstvenog sistema polugodišnjeg i godišnjeg završnog računa i druge propise koji se odnose na pravila rada po detašmanu, a tiče se zakonitosti u BiH ili SR Njemačkoj. Ovakav pristup izradi Uputstva za rad po osnovu detašmana su podržali članovi Odbora. Dalje aktivnosti će biti usmjerene na to da se

do kraja januara 2009. godine završi izrada ovog dokumenta.

Prezentirani su i zaključci sa sastanka u Zavodu za zdravstveno osiguranje i reosiguranje FBiH, na kojem je iznesena problematika i obrazložene poteškoće u efikasnosti dobijanja BH1 i BH6 obrazaca za detaširane radnike, zbog vezivanja trajanja radne dozvole i dodatnog zdravstvenog osiguranja. Ovaj problem je izražen kod preduzeća sa vremenski kratkim ugovorima (izolaterski radovi, radovi na montaži liftova, trockenbau...). Analizirana je i opravdanost uplate sredstava po osnovu BH1 i BH6 obrazaca, odnosno pitanje stvarne iskorištenosti uplaćenih sredstava. Zaključeno je da kada je riječ o kraćim ugovorima preduzeća gdje se ugrožavaju efikasnost i konkurentnost u radu je potrebno da PKFBiH izda preporuku da se BH1 i BH6 obrasci urade na period od devet mjeseci, do kada detaširani radnik može boraviti u SR Njemačkoj. Ovakva preporuka je, na neki način, garancija PKFBiH da će to preduzeće svoje obaveze prema Zavodu ispuniti u cijelosti; zbog preopterećenosti nadležnog osoblja u Zavodu i izdavanja dokumenata i za druge zemlje, potrebno je da „detaširana“ preduzeća najave broj zahtjeva dan ili dva ranije, kako bi se u roku od dana mogla završiti njihova obrada; trenutni iznos za uplatu dodatnog zdravstvenog osiguranja za detaširane radnike od 100 KM je previsok, stoga će Zavod uputiti zahtjev Vladi da se ovaj iznos umanjí, te na kraju godine ponovno izvrši analiza korištenja sredstava po preduzećima i izvrši povrat neiskorištenog dijela sredstava.

Ovaj zahtjev je podržala Vlada FBiH, te će od 01. januara 2009. godine stupiti na snagu nova Odluka o plaćanju dodatnog zdravstvenog osiguranja za detaširane radnike.

Dženana AVDIĆ

Skupština BAG Grupacije

Prioritet je organiziran pristup i udružen rad

Nakon sjednice Odbora, koja je ujedno bila i pripremni sastanak i usaglašavanje stavova članova Odbora za Skupštinu Grupacije, 25. novembra u Štutgartu održana je druga sjednica Skupštine

Sjednici su prisustvovali predstavnici 66 preduzeća, korisnika detašmana iz FBiH i RS. Osim članova Skupštine, bili su i: Klaus Schuldners, u ime Ministarstva za privredu i rad u Bonnu, Hans Peter Sax, iz Savezne agenture za rad, Štutgart, Đemal Kalajdžisalihović, iz V/STK, Dragica Ristić, iz PKRS, Dženana Avdić, iz PKFBiH, i Šekib Husremović, savjetnik u Grupaciji.

Podršku formiranju BAG Grupacije i spremnost za zajedničku suradnju dali su Schuldners i Sax.

Prema njihovom mišljenju, organiziran pristup i udružen rad doprinijet će obostranom zadovoljstvu kako bh. nadležnih organa za sprovođenje međudržavnog sporazuma i preduzeća, koja direktno učestvuju u njegovu sprovođenju, tako i nadležnih njemačkih organa.

Objavljeno je i novo izdanje Mergblatta 16 (Uputstvo za rad Savezne agenture za rad, na njemačkom jeziku), sa određenim novinama u pristupu poslovanja preduzeća. Sax i Schuldner su dali osvrt i obrazloženja na novonastale izmjene.

Pitanja predstavnika preduzeća su se, uglavnom, odnosila na:

probleme definisanja obaveze plaćanja Ulak kase po djelatnostima preduzeća. S obzirom na to da je Soka-Bau ovlaštenu tumač svih pitanja, koja se odnose na Ulak kasu, ocijenjeno je da bi bilo korisno elaborirati sva pitanja i zakazati sastanak, kako bi se otklonili nespornosti i razriješila sporna pitanja;

probleme oko izdavanja saglasnosti za ekonomske cjeline objekata (prihvaćeno je da se razmotre zahtjevi sa pojedinačnim preduzećima, u određenim dogovorenim terminima).

Kada je riječ o utvrđivanju strukture prateće radne snage, naglašeno je da će nadležne službe prihvatiti elaborat sudskih vještaka.

Sugerisano je da se pitanja od interesa za preduzeća artikulišu pomoću ovlaštenih predstavnika Grupacije, kako bi se brže rješavali pojedinačni zahtjevi.

Podržana je inicijativa za formiranje biroa i zaključeno da se napravi detaljniji elaborat o organizaciji, finansiranju i troškovima njegovog rada za period od šest mjeseci, te da se do do 30. januara ponovo sastanu Odbor i Skupština Grupacije.

Jedan od prijedloga bio je i još jedna ponuda pristupa Grupaciji svim korisnicima detašmana, koji do sada nisu postali legitimni član.

Zaključeno je da preduzeća koja do sada nisu dostavila popunjen upitnik za izradu kataloga i fotografije to učine čim prije. Platforma za izradu Uputstva za rad po osnovu detašmana je podržana i ocijenjena korisnom, tako da će se dalji rad odvijati prema usvojenoj metodologiji i pristupu; podržana je i inicijativa otvaranja biroa Grupacije u Štutgartu; do naredne sjednice Odbora i Skupštine, potrebno je, uz stručnu pomoć advokata, pripremiti elaborat o mogućnostima organizovanja biroa, kalkulaciju troškova i modele finansiranja.

Dženana AVDIĆ

Upravljanje šumama nije racionalno i efikasno

Članovi Grupacije, u saradnji sa UŠIT-om FBiH i Hrvatskim šumarskim društvom, na nedavno održanoj sjednici, razgovarali su o Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o šumama

Nacrta zakona predložio je Klub poslanika SDP-a BiH u Predstavničkom domu Parlamenta FBiH. U ime predlagača govorio je Sabrija Pojskić, šef Kluba.

- Kada je usvajan Zakon o šumama bilo je niz sugestija i primjedbi koje nisu ugrađene u Zakon. Parlament je još u ranijem sazivu donio određene zaključke kojima je utvrđeno da bi trebalo hitno pristupiti izmjenama i dopunama tog Zakona.

Vlada FBiH to nije uradila i ocijenili smo da bi trebalo da predložimo ovaj zakon. Suština naših prijedloga odnosi se na nekoliko pitanja.

Postojeći Zakon ne obezbjeđuje racionalno i efikasno upravljanje. Odnosi koji su utvrđeni između FBiH i kantona nisu postavljeni na osnovu koja obezbjeđuje racionalno upravljanje.

Upravljanje šumskim bogatstvima povjereno je kantonima, čime je FBiH razvlašćena određenih prava koja bi trebala imati kao vlasnik šuma.

Predlaže se nova organizacija

Šume spadaju u zajedničku nadležnost FBiH i kantona, ali su postojeći odnosi neefikasni.

Smatrali smo da bi trebalo izvršiti izmjene postojećeg Zakona i pojačati neke funkcije upravljanja šumskim bogatstvima FBiH, te da se dio funkcija odvija na nivou kantona. To podrazmijeva određene promjene u institucijama uprava za šumarstvo, kao i šumarskim društvima. Ekonomska i upravna funkcija upravljanja šumskim bogatstvima nije dovoljno razgraničena.

To je omogućavalo pojavu kriminalnih radnji u korištenju šuma, pojasnio je Pojskić.

Prema riječima Omera Pašalića, predsjednik UŠITA-a, riječ je o značajnim promjenama u odnosu na dosadašnji Zakon.

Predlaže se nova organizacija šumarstva u odnosu na dosadašnju, formiranje centralne institucije na nivou FBiH koja će direktno prenositi poslove šumarskim preduzećima.

- To je nelogično, jer je FBiH vlasnik šuma, dok je upravljanje pov-

Sirovina i rezana građa prednjače u izvozu

Drvoprerađivačka industrija je izvozno orijentirana grana industrije i jedna je od najvažnijih segmenata industrije u BiH. Smatramo da privredu treba rasteretiti i dati joj odgovarajuću stimulaciju. Tehničkim mjerama, finansijskom potporom ili kreditnim linijama treba pomoći izvoz.

Drvopredivači imaju problema i sa snabdijevanjem sirovinom. U izvozu i dalje prednjače sirovina i rezana građa. Nužno je pronaći način za njihovo destimulisanje, a stimulisati finalne proizvode.

Finansijska kriza će i nas pogoditi. Investicije i graditeljstvo već su pogođene krizom. Stoga će je osjetiti i naši proizvođači građevinske stolarije, parketari, kao i proizvođači namještaja, izjavila je Šemsa Alimanović, savjetnica u P/GKFBiH.

jereno kantonima. Ovim prijedlogom upravljanje se prenosi na FBiH, čime kanton gubi svoju funkciju - riječi su predsjednika Pašalića.

Kako je istakao Milan Raštegovac, predsjednik Uprave šumskog-gospodarskog društva Hercegbosanske šume iz Kupresa, ovime se želi postići razvlašćivanje županije. Smatra da ono što je pozitivno ne treba mijenjati, jer se u ovom kantonu provodi Zakon o šumama.

Mišljenje na Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o šumama u ime Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva prezentirao je Vlado Soldo, savjetnik u ovom Ministarstvu.

- Nepotrebno i samovoljno se predlaže ukidanje kantonalnih uprava za šumarstvo. Kantoni se isključuju iz neposrednog upravljanja bez njihove saglasnosti, što je, u najmanju ruku, povreda njihovih ustavnih nadležnosti.

Kroz cijeli tekst proteže se institucionalno preklapanje administrativnih i ekonomskih funkcija, usitnjavanje kantonalnih šumarskih preduzeća, uzimanje prava općinama da odlučuju o trošenju pripadajućih sredstava, te neposredno oduzimanje značajnog dijela namjenskih prihoda kantona.

U Nacrtu je sadržano mnoštvo kolizija i neusaglašenosti sa drugim zakonima. Smatramo da bi njegova implementacija bila nemoguća, zato Ministarstvo ne može podržati ovaj prijedlog.

Predviđa se formiranje centralne samostalne budžetske uprave za šumarstvo FBiH koju čini federalna i kantonalna uprava za šumarstvo, te direkcije bivših javnih preduzeća BH šume i Šume Herceg Bosne.

Neopravdano se favorizira Uprava za šumarstvo FBiH u odnosu na druge šumarske institucije. Njene nadležnosti se preklapaju sa ostalim šumarskim institucijama. Istovreme-

no joj se dodjeljuju tržišni, znanstveni, inspekcijski i administrativni poslovi.

Nedopustivo je da se razvlašćuje Ministarstvo i da mu se uskraćuju osnovne nadležnosti.

Izostavljena je činjenica da je primarna uloga uprave implementacija i nadzor nad provođenjem šumarske politike i strategije koju resorno ministarstvo donosi i odgovorno je za njenu provedbu.

Predviđeno je da se u kantonu formira jedno ili više šumskih privrednih društava, čime se daje mogućnost za dezintegraciju postojećih kantonalnih šumsko-privrednih društava. Usitnjavanje subjekata za gospodarenje šumama je za vlasnika neprihvatljivo, ekonomski neopravdano i neodrživo.

Donošenje i nametanje minimalnog cjenika Uprave za šumarstvo FBiH i bilo kakav administrativni utjecaj na cijenu drvnih sortimenta je direktno miješanje u finansijsko poslovanje šumsko-privrednog društva. Time se onemogućava razvoj tržišno-ekonomskih odnosa, što znači povrat na dogovornu ekonomiju.

Dva koncepta

U predloženom Nacrtu nadležnosti u federalnom i kantonalnim ministarstvima su formalne, ne i suštinske prirode. Resorna ministarstva su po svojoj nadležnosti predstavnici vlasti za kretanja šumarske politike i strategije.

Za razliku od Prijedloga zakona radne grupe (nije usaglašen u

Parlamentu), koji je pripremljen na principima funkcionalnog šumarstva i jasnim institucionalnim nadležnostima u čijoj osnovi je predviđen tržišni pristup, ovaj zakon će nas vratiti unazad. Uvodi integralni model gospodarenja šumama kroz favoriziranje "nove uprave za šumarstvo", što za posljedicu ima pomiješanost institucionalnih nadležnosti.

Riječ je o dva različita koncepta. Prvi je koncept funkcionalnog šumarstva koji favorizira Vlada FBiH. To je provjeren evropski model. Na žalost, provodi se sporo. Slijedimo ga i ne želimo odustati od njega.

Njegova karakteristika su jasne nadležnosti koje se ogledaju kroz razdvajanje ekonomskih i administrativnih funkcija. One, u konačnici, imaju jasnu odgovornost pojedinaca i institucija.

Drugi je koncept integralnog šumarstva, što se predlaže ovim Nacrtom. To je lošije rješenje. Njegov rezultat je dogovorna ekonomija i kolektivna odgovornost, pojasnio je Soldo.

Odredbama Zakona koje govore o samostalnoj upravi u prijedlogu treba posvetiti pažnju.

- Samostalnost suštinski mijenja koncept finansiranja. Ovim zakonom nije dobro riješeno finansiranje uprave ako bude samostalna. Postojeći Zakon treba određene izmjene, kako bi nam se olakšao prelaz u novi sistem - riječi su Ševala Konjalića, direktora Kantonalne uprave za šumarstvo Srednjobosanskog kantona.

Zajednička ocjena je da su stavovi vezani za pomenuti Nacrt zakona različiti. Primjedbe i sugestije članovi Grupacije mogu pismeno dostaviti u P/GKFBiH.

U okviru sjednice prezentiran je i specijalizovani Internet portal kreiran za potrebe bosanskohercegovačke drvno-prerađivačke industrije i drugih korisnika zainteresovanih za ovu oblast BHWODEX.

Selma DŽINIĆ

Vlada FBiH nije podržala prijedlog

Polazeći od mišljenja Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Vlada nije podržala Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o šumama.

Ocijenjeno je da se navedenim Nacrtom zakona narušavaju osnovni principi i smjernice iz Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o šumama koji je svojedobno pripremila ekspertna radna grupa, koji, iako usvojen u različitim tekstovima u oba parlamentarna doma, nikada nije usaglašen.

Vlada je zadužila Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva da u roku od 90 dana pripremi tekst izmjena i dopuna Zakona o šumama.

Novonastala situacija na tržištu starog papira

Prijeti nam zagađenje okoliša

Zbog složenosti stanja na tržištu starog papira, doveden je u pitanje opstanak preduzeća koja se bave prikupljanjem sekundarnih sirovina, među kojima su najugroženiji prikupljači papira i plastike, jer su tvornice papira u Evropi drastično smanjile cijene otkupa

U ime domaćih kompanija koje se bave gospodarenjem sekundarnim sirovinama (papir i plastika) u BiH, Komori su se obratili Goran Jurić i Ismail Kupusović, direktori kompanija Star-mo. Go iz Mostara i Papirservisa iz Sarajeva, ističući aktuelni problem u poslovanju.

Zbog složenosti novonastale situacije na tržištu starog papira, doveden je u pitanje opstanak preduzeća koja se bave prikupljanjem sekundarnih sirovina, među kojima su najugroženiji prikupljači papira i plastike, jer su tvornice papira u Evropi drastično smanjile cijene otkupa. Isto se odnosi na tvornicu „Natron“ Maglaj, jedinu takve

vrste u našoj zemlji, koja više ne posjeduje kapacitete za njihov otkup.

Riječ je o prijetnji potpunog gašenja ovakve vrste privrede na našim prostorima, koja se u suvremenom svijetu smatra prioritarnim načinom na koji se realiziraju ekološki programi na kojima bi trebala počivati naša budućnost. Navode da zbog smanjenja prerade papira u tvornicama, tj. nemogućnosti da sekundarne sirovine prikupljaju istim ritmom i na isti način kao do sada, postoji realna opasnost od njihovog odlaganja na divljim odlagalištima, tj. zagađenja okoliša. Pošto tvornice za reciklažu, trenutno, nemaju interesa preuzeti bilo kakav

otpad, one koje su zainteresovane nude cijenu koja ne može pokriti čak ni transportne troškove. Stoga ne postoji ekonomska računica da se prikupljanje i zbrinjavanje otpada radi bez ikakve naknade. Kao što je navedeno u čl. 5. Zakona o upravljanju otpadom, "Sl. novine FBiH", broj 33/03, propisana je obaveza plaćanja za zbrinjavanje otpada. Član 5. pomenutog zakona glasi:

"Načela upravljanja otpadom su:
prevencija - izbjegavanje nastajanja otpada ili smanjivanje količine i štetnosti nastalog otpada kako bi se smanjio rizik po zdravlje ljudi i okoliš i izbjegla okolišna degradacija;

mjere opreznosti - sprečavanje opasnosti ili štete po okoliš koji uzroči otpad, preduzimanje mjera, čak iako nije na raspolaganju potpuna znanstvena podloga;

odgovornost proizvođača otpada - proizvođač je odgovoran za odabir najprihvatljivijeg okolinskog rješenja prema značajkama proizvoda i tehnologiji proizvodnje, uključujući životni ciklus proizvoda i korištenje najadekvatnije raspoložive tehnologije;

princip zagađivač plaća - proizvođač ili vlasnik otpada snosi sve troškove prevencije, tretmana i odlaganja otpada, uključujući brigu nakon uporabe i monitoring. On je i finansijski odgovoran za preventivne i sanacijske mjere usljed šteta po okoliš koje je uzročio ili će ih najvjerojatnije uzročiti;

blizina - tretman ili odlaganje otpada treba se obavljati u najbližem odgovarajućem postrojenju ili lokaciji, uzimajući u obzir okolišnu i ekonomsku profitabilnost, regionalnost - razvika tretmana otpada i izgradnja objekata za njegovo odlaganje treba se obavljati na način pokrivanja potrebe regije i omogućavanja samoodrživosti izgrađenih objekata."

Komora će uputiti urgentni dopis Federalnom ministarstvu okoliša i turizma, akcentirati probleme, te, kroz Odbor Udruženja za razvoj okoliškog upravljanja, preduzimanje mjera u pravcu njihovog rješavanja.

Nafija ŠEHIĆ-MUŠIĆ

Uspostava registra poljoprivrednih gospodarstava

Predstavnici Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva su, početkom decembra, u Neumu načelnicima općina i županijskim ministrima predstavili model uspostave registra poljoprivrednih gospodarstava u FBiH i BiH.

- Uspostavom registra obiteljskih i poljoprivrednih dobara doći ćemo do osnovnih pokazatelja koji su neophodni za uspješno planiranje i vođenje poljoprivredne politike. Na taj način ćemo evidentirati sve poljoprivredne površine, gospodarske objekte i strojeve s brojem radne snage i njihovom strukturom, što je jedan od uvjeta za ispunjavanje približavanja Europskoj uniji (EU) - kazao je Damir Ljubić, federalni ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

Radi se i na uspostavljanju agencije za plaćanje koja je, također, uvjet za približavanje EU.

Glavni uspjeh uspostave ovih registra bit će racionalnije trošenje sredstava za poljoprivredu.

- Uspostavom baze podataka znat ćemo kojem gospodarstvu dajemo određene subvencije. Najveću

korist od ovoga imat će poljoprivredni proizvođači, jer će ta sredstva brže do njih dolaziti. Smanjit će se papirologija koju će morati podnositi

svako obiteljsko gospodarstvo. Lakše ćemo raditi kontrolu utroška svih sredstava koji budu namijenjeni poljoprivredi - pojasnio je ministar Ljubić.

Bugojno

Proizvedeno 200 tona sjemenskog krompira

Zemljoradnička zadruga Poljoprodukt iz Bugojna proizvela je 200 tona sjemenskog krompira. Cjelokupna proizvodnja, koja se uklapa u ovogodišnje planove, ostvarena je na nadmorskoj visini od 1.300 metara.

Kako je kazao Edin Čišić, direktor Poljoprodukta, sva količina proizvedenog sjemenskog krompira uskladištena je i već ima osigurano tržište. Radnici ove ZZ su jesenju sjetvu obavili u planiranom obimu. Na oranicama površine četiri hektara zasijana je pšenica, dok je raž zasijana na tri hektara.

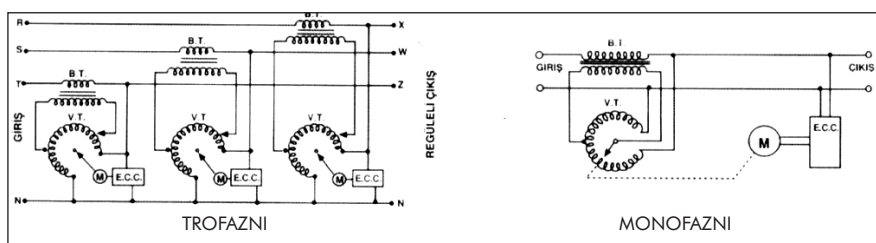
Elektrouniverzal d.o.o. Bihać

Proizvodnja elektrodinamičkih stabilizatora napona

Riječ je o jednoj od vodećih kompanija elektrobranše u Unsko-sanskom kantonu, koja stalno bilježi nove uspjehe. U 2008. godini uveli su sistem kvaliteta ISO 9001 i usvojili proizvodnju elektrodinamičkih stabilizatora napona. Njihove osnovne karakteristike su: velik opseg promjena ulaznog napona od 160 V do 250 V, precizna regulacija izlaznog napona od 220 V +/- 1%. Proizvode monofazne stabilizatore do 30 KW i trofazne snage do 150 KW.

N. Š. - M.

Principijelna električna shema djelovanja stabilizatora

Prijedlog zakona o poljoprivrednom zemljištu

Vlada Federacije BiH utvrdila je Prijedlog zakona o poljoprivrednom zemljištu. Cilj predloženih rješenja jeste da se osigura zaštita ovog nacionalnog resursa i spriječi njegovo korištenje u nepoljoprivredne svrhe, oživi tržište i davanje pod zakup, obezbijedi korištenje poljoprivrednog zemljišta na najcjelishodniji način i upravljanje napuštenim zemljištem. Značaj poljoprivrednog zemljišta za razvoj sektora štite zakonske odredbe o njegovom optimalnom korištenju i zabrani korištenja u nepoljoprivredne svrhe, obavezi korištenja poljoprivrednog zemljišta i njegovoj redovnoj obradi, te ograničenom prometu i davanju u zakup poljoprivrednog zemljišta koji nisu apsolutno slobodni.

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zapošljavanju stranaca

Prijedlog zakona koji je rezultat potrebe potpunijeg definiranja pojedinih pitanja, prije svega, usklađivanja sa novim rješenjima o izdavanju radnih dozvola u Zakonu o kretanju i boravku stranaca i azilu na nivou BiH i Pravilniku o uslovima i procedurama ulaska i boravka stranaca propisuje proceduru izdavanja radne dozvole i obavezu uspostave saradnje, praćenja i koordinacije između službe za zapošljavanje koja je izdala radnu dozvolu i nadležne službe Ministarstva sigurnosti koja odobrava boravak.

Na drugačiji način nego do sada regulisano je izdavanje radne dozvole strancu, jer se ne uslovljava prethodnim odobrenjem boravka od nadležne službe ministarstva unutrašnjih poslova. Uslov je da u evidenciji službe za zapošljavanje među nezaposlenim osobama nema takvih koje ispunjavaju zahtijevane uvjete poslodavca ili su nezainteresirane za taj posao, ukoliko ispunjavaju tražene uvjete. U skladu sa prijedlozima iz rasprave na Predstavničkom domu Parlamenta FBiH, precizirani su izuzeci od ovih uvjeta za strance koji su na teritoriji FBiH osnivači ili suosnivači privrednog društva,

članovi uprave, nadzornog odbora, kao i za strance koji su ključni za rad u određenoj firmi.

Izmjenom odredbe o zabrani rada strancu predviđena je i odgovornost poslodavca za angažiranje stranca koji ne ispunjava uvjete za zapošljavanje.

Prijedlozi zakona o turističkoj i o ugostiteljskoj djelatnosti

Vlada Federacije BiH je utvrdila i u parlamentarnu proceduru uputila prijedloge dva zakona: o turističkoj i o ugostiteljskoj djelatnosti. Do sada su ove oblasti bile uređene jednim Zakonom o turističko-ugostiteljskoj djelatnosti.

Prijedlog zakona o turističkoj djelatnosti uređuje uvjete i način njenog obavljanja, subjekte koji se mogu baviti ovim poslovima i uslove koje moraju za to ispuniti.

Posebni odjeljci zakona odnose se na definiranje turističkih vodiča, prijatelja, animatora i zastupnika, kao i na način obavljanja turističkih usluga u nautičkom, seoskom i drugim oblicima turizma.

O predloženim rješenjima pribavljena su mišljenja kantonalnih ministarstava nadležnih za ovu oblast, Saveza općina i gradova FBiH i udruženja turističkih agencija u BiH i turističkih zajednica u FBiH.

Prijedlogom zakona o ugostiteljskoj djelatnosti uređuju se uvjeti za obavljanje ove djelatnosti, osnivanje i prestanak rada ugostiteljske radnje, poslovni prostor, razvrstavanje i kategorizacija ugostiteljskih objekata, ugostiteljske usluge u domaćinstvu, seoskom domaćinstvu i na plovnom objektu.

Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o pripadnosti javnih prihoda u FBiH

Vlada Federacije BiH je utvrdila Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o pripadnosti javnih prihoda Federacije BiH i uputila ga u parlamentarnu proceduru po hitnom postupku.

S obzirom na to da se reformom u oblasti direktnog oporezivanja mod-

ernizira porezna struktura u Federaciji BiH i da od 01. januara 2009. godine počinje primjena Zakona o porezu na dohodak, neophodno je izvršiti i odgovarajuće izmjene u Zakonu o pripadnosti javnih prihoda i propisati na koji će se način vršiti raspodjela poreza na dohodak, kao novog poreznog oblika, između kantona i jedinica lokalne samouprave.

Nacrt zakona o finansijsko-informatičkoj agenciji

Vlada Federacije BiH utvrdila je Nacrt zakona o finansijsko-informatičkoj agenciji i uputila ga u redovnu parlamentarnu proceduru.

Ovim zakonom se utvrđuje pravna osnova za reorganizaciju Agencije za finansijske, informatičke i posredničke usluge Sarajevo (AFIP) i Agencije za pružanje informatičkih i posredničkih usluga Mostar (FIP) i osnivanje Finansijsko-informatičke agencije u Federaciji BiH.

Prema predloženim odredbama Zakona, Agencija je specijalizirana organizacija za pružanje finansijsko-informatičkih usluga temeljenih na podacima koje prikuplja iz različitih izvora zasnovanih na ovom zakonu i drugim propisima.

Nacrt zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH

Vlada Federacije BiH utvrdila je Nacrt zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH i uputila ga u parlamentarnu proceduru.

Cilj je stvaranje pravnih pretpostavki za nadzor nad obavljanjem računovodstvenih poslova, uspostavu sistema kontrole kvaliteta revizora, osnivanje i javni nadzor nad Revizorskom komorom, izdavanje licenci, kao i provođenje postupka sankcioniranja u slučaju nepoštivanja zakonā i podzakonskih propisa.

Predložena rješenja stvaraju pravni osnov za provođenje reforme u oblasti računovodstva i revizije koja će rezultirati poticanjem poboljšanja kvaliteta finansijskog izvještavanja.

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji sa djecom

Vlada FBiH je utvrdila Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji s djecom ovog zakonskog teksta i uputila ga u parlamentarnu proceduru po hitnom postupku.

Imperativno je predviđeno predloženim izmjenama i dopunama da prava utvrđena ovim zakonom ne može ostvariti lice koje to pravo koristi ili može koristiti po drugim propisima, što bi trebalo osujetiti višestruko korišćenje određenih prava i druge zloupotrebe prisutne u dosadašnjoj praksi.

Odluka o uslovima i kriterijima za kreditiranje krajnjih korisnika revolving fonda

Ovom odlukom, koju je donijela Vlada FBiH, utvrđuju se uslovi i kriteriji za kreditiranje krajnjih korisnika revolving fonda za lokalni razvoj. Ova sredstva plasiraće Razvojna banka FBiH. Obezbijeđena su u okviru projekta za pružanje podrške lokalnim zajednicama, stimuliranje ekonomskog razvoja na lokalnom nivou i za uspostavljanje trajnog revolving fonda za dugoročno finansiranje infrastrukturnih projekata.

Sredstva revolving fonda koristit će se za kreditiranje općina, gradova, komunalnih preduzeća i drugih pravnih lica čiji je osnivač općina ili grad sa područja FBiH, s tim da je Odlukom propisano koji projekti dolaze u obzir za finansiranje.

Inicijativa za harmonizaciju federalnih zakona

Zbog činjenice da se inspektori i drugi zaposlenici Federalne upave za inspeksijske poslove u svakodnevnom vršenju inspeksijskog nadzora u različitim upravnim područjima, odnosno zastupanjem Uprave pred nadležnim sudovima u prekršajnim postupcima i upravnim sporovima sve češće suočavaju sa poteškoćama u konkretnoj primjeni odredbi pojedinih zakona, Federalna Uprava za inspeksijske poslove pokrenula je inicijativu za njihovu harmonizaciju.

U jednom broju zakona nisu precizno razrađene i, adekvatno učinjenoj društvenoj opasnosti, utvrđene sankcije za neizvršavanje zakonom propisanih mjera. Postoji određena neusklađenost federalnih propisa prema kojima federalni inspektori utvrđuju postojanje prekršaja, ali ne preciziraju način na koji bi se ispravile utvrđene nepravilnosti.

U skladu s ovom inicijativom, Vlada je obavezala federalna ministarstva da pripreme prijedloge novih ili izmjene i dopune postojećih federalnih zakona u dijelovima koji se odnose na inspeksijski nadzor, u okviru realizacije prve faze projekta "Giljotina propisa".

Prijedlog zakona o garancijskom fondu

Vijeće ministara BiH utvrdilo je Prijedlog zakona o garancijskom fondu. Ministarstvo finansija i trezora dostaviće ovaj prijedlog zakona Parlamentu BiH na razmatranje po osnovnoj zakonodavnoj proceduri. Prijedlogom zakona osniva se garancijski fond u cilju osiguranja uslova za podsticaj razvoja malih i srednjih preduzeća, preduzetnika, kao i rada poljoprivrednika.

Djelatnost garancijskog fonda je izdavanje garancija i supergarancija na ime osiguranja cijelog kredita ili dijela kredita, koje banke i druge finansijske organizacije u BiH odobravaju privrednim subjektima.

Prijedlog zakona o dopunama Zakona o Carinskoj tarifi

Vijeće ministara BiH utvrdilo je Prijedlog zakona o dopuni Zakona o Carinskoj tarifi BiH. Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa dostaviće Prijedlog zakona Parlamentarnoj skupštini BiH na razmatranje po hitnoj zakonodavnoj proceduri. Na ovaj način, Vijeće ministara BiH želi doprinijeti povećanju korištenja instaliranih kapaciteta i zapošljavanju u BiH i omogućiti rast konkurentnosti domaćih proizvođača i smanjivanje negativnog platnog bilansa BiH sa inozemstvom.

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju depozita u bankama BiH

Dom naroda Parlamenta BiH usvojio je po hitnom postupku Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju depozita u bankama BiH. Ovim se zakonom iznos osiguranog depozita sa 7.500 povećava na 20.000 KM radi jačanja povjerenja u bankarski sistem BiH.

Prijedlog zakona o porezu na dodanu vrijednost

Dom naroda je po hitnom postupku usvojio Prijedlog zakona o porezu na dodanu vrijednost kojim se plaćanja PDV-a oslobađaju projekti

koji se finansiraju sredstvima iz IPA fondova Evropske unije.

Odluka o utvrđivanju količina tarifnih kvota

Vijeće ministara BiH donijelo je Odluku o utvrđivanju količina tarifnih kvota.

Osnovni razlog za donošenje ove odluke jeste potreba ukidanja tarifnih kvota za sklopove automobila i određenih kategorija mesa, s obzirom na to da se, prema Privremenom sporazumu o trgovini i trgovinskim pitanjima između BiH i Evropske zajednice, od 01. januara 2009. godine sklopovi automobila mogu uvoziti iz zemalja članica Evropske unije u BiH bez plaćanja carina, te da su otvorene tarifne kvote za uvoz mesa i drugih proizvoda u velikim količinama.

Odlukom je zadržana tarifna kvota za uvoz goveđeg mesa, smrznutog bez kostiju u količini od 1.273 tone, s obzirom na to da domaći prerađivači mesa ovu sirovinu povoljnije nabavljaju izvan zemalja potpisnica Sporazuma CEFTA i EU. Korištenje ovih uvoznih tarifnih kvota veće je za otkup domaće primarne proizvodnje u omjeru 1 : 1 - za kilogram otkupljene žive mjere junadi ili goveda od domaćeg proizvođača odobrava se kilogram uvozne predmetne kvote.

Odluka o Politici sektora telekomunikacija BiH

Vijeće ministara BiH donijelo je Odluku o Politici sektora telekomunikacija BiH za period od 2008. do 2012. godine. Strukturu Politike čine ciljevi razrađeni kroz četiri cjeline: infrastruktura i usluge, tržište i regulative, veze s okruženjem/harmonizacija i implementiranje.

Značaj u ovoj politici dat je partnerstvu između javnog i privatnog sektora koji može ubrzati daljnji razvoj TK infrastrukture. Politika naglašava značaj uvođenja slobodne konkurencije, kao i nastavak liberaliziranja tržišta, čime se želi postići krajnji cilj, a to je povećanje seća usluga i podizanje njihovog kvaliteta, uz smanjenje cijena od čega bi korist imali svi bh. građani.

Pripremila: **Mira IDRIZOVIĆ**

Porezna uprava FBiH

Za 11 mjeseci naplaćeno 3.142.521.711 KM

Od januara do novembra 2008. godine zabilježen je porast javnih prihoda koje prikuplja Porezna uprava FBiH.

Ukupno je naplaćeno 3.142.521.711 KM poreznih prihoda, što je za 453,05 miliona KM ili za 16,85 odsto više u odnosu na isti period prošle godine.

U strukturi naplaćenih poreznih prihoda najviši iznos odnosi se na doprinose za penzijsko-invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje i osiguranje za slučaj nezaposlenosti, kojih je za 11 mjeseci naplaćeno ukupno 2.077.421.477 KM, što je za 305,91 milion KM ili za 17,27 odsto više u odnosu na isti period prošle godine.

Doprinosi za PIO su naplaćeni u iznosu od 1.151.873.532 KM, što je za 177,95 miliona više u odnosu na isti period prošle godine, odnosno 18,27 odsto više.

Doprinosi za zdravstveno osiguranje su naplaćeni u iznosu od 814.230.863 KM, što je za 112,37 miliona, odnosno za 16,01 odsto više. Doprinosi za osiguranje od nezaposlenosti su naplaćeni u iznosu od 111.317.082 KM, što je za 15,58 miliona KM ili 16,28 odsto više u odnosu na 11 mjeseci 2007. godine.

Osim povećanja naplate fondovskih prihoda, od januara do novembra povećana je i naplata drugih poreznih budžetskih prihoda koji su ukupno iznosili 709.512.683 KM, što je za 96,39 miliona KM ili za 15,27 odsto više u odnosu na isti period prošle godine.

Prihodi po osnovu poreza na plaću iznosili su ukupno 244.445.340 KM, što je za 45,90 miliona KM ili za 23,12 odsto više u odnosu na isti period 2007. godine. Prihodi od poreza građana su povećani za 26,40 miliona KM ili za 25,03 odsto, kao i ostalih poreza, te naknada i taksi čija je naplata, također, povećana u odnosu na isti period prošle godine.

Web SASE najbolji finansijski portal u BiH

U organizaciji hi-tech magazina "Mobil info", u Banjoj Luci je održana svečana dodjela nagrada najboljim bh. web portalima iz oblasti javne uprave, finansijskih institucija i IT kompanija. U užoj konkurenciji, od 20 portala, prvo mjesto u kategoriji finansijskih institucija zauzeo je portal Sarajevske berze-burze vrijednosnih papira www.sase.ba. SASE je prepoznala značaj Interneta kao medija za najbržu i najefikasniju diseminaciju informacija o emitentima i distribuciju podataka o trgovanju prema investicijskoj javnosti.

Okolo dva miliona priključaka na Internet

Projekat informatizacije svih javnih institucija i ustanova u FBiH, nazvan federacija.ba, koji podrazumijeva njihovo povezivanje Internetom, koštaće više od 150 miliona KM

Prema informaciji koju je usvojila Vlada FBiH, novac će biti obezbijeđen iz budžeta i privrede, te od telekoma u FBiH i fondova EU.

- Na kraju projekta, sve škole, ustanove i institucije bi dobile Internet i više računara nego što sada imaju, prvenstveno u ruralnim područjima koje treba informatički opismeniti. Finansijski ćemo se osloniti na telekom sektor, jer oni, radeći na ovom programu, prave marketinški potez i stvaraju prostor za nove pretplatnike i novu vrijednost i sve to će im se višestruko vratiti - kazao je Nail Šećkanović, ministar prometa i komunikacija FBiH.

Ovim projektom bi broj priključaka na Internet u FBiH bio povećan sa 272.000 na oko dva miliona.

Sve kompanije koje se uključe u projekat informatizacije FBiH mogle bi na deset godina biti oslobođene plaćanja poreza na dobit i nameta na plate za uposlenike koji su legalno uposleni i rade na poslovima od interesa za provođenje ovog projekta. Istovremeno, banke bi mogle dobiti subvencije za smanjenje kamata na kredite koji bi bili uloženi u poslove informatizacije, kaže se u informaciji Vlade FBiH.

Navedeno je i da bi bili oslobođeni poreza svi oblici školovanja za sticanje informacijskih znanja i vještina. Vlada bi uspostavila finansijske poticaje za mala i srednja preduzeća, čiji se rad temelji na elektronskom poslovanju.

Utvrđen Nacrt budžeta FBiH za 2009. godinu

Vlada FBiH je utvrdila Nacrt budžeta FBiH za 2009. godinu od 1,56 milijardi konvertibilnih maraka, što je oko 270 milijuna KM manje u odnosu na ovu godinu.

Zakonom o izvršenju budžeta, utvrđenom u formi Nacrta, uređuje se struktura prihoda i primitaka, te proračunskih rashoda i izdataka.

Ovim aktom uređuju se pitanja koja se odnose na izvršavanje proračuna, prioritete plaćanja, opseg zaduživanja i jamstva, upravljanje javnim dugom, te finansijskom i nefinansijskom imovinom. Propisana su i prava i obveze korisnika proračunskih sredstava, kao i ovlasti Vlade FBiH, Federalnog ministarstva i federalnog ministra financija u izvršenju proračuna, te kazne za neispunjenje obveza.

Propisana je obveza proračunskih korisnika da Federalnom ministarstvu financija dostavljaju tromjesečne finansijske planove za izvršenje proračuna petnaest dana prije početka tog tromjesečja.

Obvezni su do 25. u tekućem mjesecu dostaviti prijedlog računskog plana za sljedeći mjesec po pozicijama utvrđenim tromjesečnim finansijskim planom. Ukoliko u tom roku

ne bude podnesen prijedlog mjesecnog finansijskog plana, za korisnika će ga utvrditi Federalno ministarstvo financija.

Razvojna banka FBiH

Otvorena poslovnica u Zenici

U poslovnoj zgradi zeničkog RMK prometa, sredinom decembra, otvorena je poslovnica Razvojne banke FBiH.

- Provodimo stimulativnu ekonomsku politiku Vlade FBiH, čiji je cilj obnova, proizvodnja i zapošljavanje, te finansiranje rada, tehnologija proizvodnje, razvojna ulaganja i očuvanje prirodnih resursa - kazao je Ramiz Džaferović, direktor Razvojne banke FBiH.

Prema riječima Nedžada Brankovića, premijera FBiH, kapital Razvojne banke FBiH, formirane u junu ove godine, iznosi 107 miliona maraka.

- Njeno poslovanje biće usmjereno ka povratku finansijskog suvereniteta Vlade FBiH i rješavanju gorućih ekonomskih problema na ovom području - riječi su premijera Brankovića.

Očekuje se da će se Vlada FBiH, na ovaj način, uspješnije boriti protiv posljedica globalne ekonomske krize i privrednici poslovati u povoljnijem ekonomskom ambijentu.

Najveće učešće u izvozu u sektoru običnih metala

Posmatrano po sektorima harmoniziranog sistema, odnosno carinske tarife BiH, u novembru, najveće učešće u izvozu ostvareno je u sektoru "obični metali i proizvodi od običnih metala", sa ukupnom vrijednošću od 119,5 miliona KM, što iznosi 22,2 odsto od ukupnog izvoza.

Značajan obim izvoza ostvaren je, također, u sektoru "mineralne tvari", sa ukupnom vrijednošću od 69,5 miliona KM, odnosno 12,9 odsto od ukupnog izvoza.

Od januara do novembra najveće učešće u izvozu ostvareno je u sektoru "obični metali i proizvodi od običnih

metala", sa ukupnom vrijednošću od 1,69 milijardi KM ili 27,1 odsto od ukupnog izvoza.

Značajan obim izvoza ostvaren je i u sektoru "mašine, elektrotehnička oprema" od 756,7 miliona KM, što iznosi 12,1 odsto ukupnog izvoza.

Najveće učešće u uvozu ostvareno je u sektoru "mineralne tvari", sa ukupnom vrijednošću od 225,6 miliona KM, što iznosi 18,3 odsto od ukupnog uvoza.

Također, značajan obim uvoza ostvaren je u sektoru "mašine, elektrotehnička oprema", sa ukupnom vrijednošću od 202,5 miliona KM, što iznosi 16,5 odsto od ukupnog uvoza.

U 11 mjeseci 2008. godine, najveće učešće u uvozu ostvareno je u sektoru "mineralne tvari", sa ukupnom vrijednošću od 2,65 milijardi KM, što iznosi 17,6 odsto od ukupnog uvoza.

Značajan obim uvoza ostvaren je i u sektoru "mašine, elektrotehnička oprema", sa ukupnom vrijednošću od 2,4 milijarde KM, što iznosi 15,9 odsto od ukupnog uvoza.

Jeftiniji hljeb, ulje i odjeća

Prema podacima Agencije za statistiku BiH, cijene proizvoda i usluga za ličnu potrošnju, mjerene indeksom potrošačkih cijena, su u novembru 2008. godine, u odnosu na oktobar, u prosjeku, niže za 0,6 odsto.

Posmatrano po odjeljcima prema namjeni potrošnje, u novembru su, u odnosu na oktobar, najviše porasle cijene komunikacija (1,5 odsto), stanovanja, vode, električne energije, plina i drugih energenata (1,0 odsto), restorana i hotela (0,7 odsto), obrazovanja (0,3 odsto), namještaja, kućanskih uređaja i redovnog održavanja kuće (0,2 odsto) i zdravstva (0,1 odsto). U odjeljku komunikacija evidentiran je porast cijena telefonskih i telefaks-usluga, dok su u odjeljku stanovanja, vode, električne energije, plina i drugih energenata porasle cijene plina i čvrstih goriva. Rast cijena u okviru odjeljka restorani i hoteli uzrokovan je porastom cijena usluga ishrane, te usluga prenočišta i smještaja. U odjeljku obrazovanja porasle su cijene predškolskog i osnovnog obrazovanja, u odjeljku namještaj, kućanski uređaji i redovno održavanje kuće više su cijene pojedinih vrsta namještaja, kućanskih uređaja, posuđa, sredstava i

usluga za održavanje kuće, dok je u odjeljku zdravstva rast cijena uzrokovan višim cijenama pojedinih vrsta lijekova i medicinskih usluga. U novembru je u odnosu na oktobar došlo do sniženja cijena u odjeljcima prijevoza (5,4 odsto), hrane i bezalkoholnih pića (0,3 odsto) i odjeće i obuće (0,2 odsto).

Pad cijena u odjeljku prijevoza uzrokovan je sniženjima cijena goriva i maziva.

U odjeljku hrane i bezalkoholnih pića evidentirano je sniženje cijena hljeba i žitarica, ulja i masnoća i voća, dok su u odjeljku odjeća i obuće snižene cijene sezonske odjeće i obuće.

Vanjskotrgovinski deficit za 11 mjeseci 8,8 milijardi KM

U novembru ove godine BiH je ostvarila ukupan robni promet sa inostranstvom u vrijednosti 1,76 milijardi KM, od čega se na izvoz odnosi 538,3 miliona KM ili 30,4 odsto, na uvoz 1,22 milijarde KM ili 69,6 odsto.

U okviru ukupno ostvarenog vanjskotrgovinskog prometa BiH u posmatranom mjesecu, pokrivenost uvoza izvozom iznosila je 43,8 odsto.

U periodu januar - novembar 2008. godine ostvaren je izvoz u vrijednosti 6,2 milijarde KM, što je za 14,5 odsto više u odnosu na isti period lani.

Za 11 mjeseci ove godine vrijednost uvoza iznosi 15,1 milijardu KM, što je za 19,2 odsto više u odnosu na isti period prethodne godine, dok je u istom periodu pokrivenost uvoza izvozom iznosila 41,5 odsto.

U periodu januar - novembar 2008. godine, BiH je u robnom prometu sa inostranstvom ostvarila ukupan trgovinski deficit u vrijednosti 8,8 milijardi KM.

Indeksi industrijskih proizvoda

Ukupan indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda u novembru 2008. godine niži je za 1,5 odsto u odnosu na prethodni mjesec.

Posmatrano prema glavnim industrijskim grupacijama indeks cijena netrajnih proizvoda za široku potrošnju viši je za 0,8 odsto, energije za 0,7 odsto, te trajnih proizvoda za široku potrošnju za 0,2 odsto.

Pad indeksa cijena je registriran kod intermedijarnih proizvoda, osim energije za 6,2 odsto.

U ostalim grupacijama indeksi cijena nisu se mijenjali u ovom mjesecu.

Posmatrano prema područjima klasifikacije djelatnosti u području snabdijevanja električnom energijom, plinom i vodom indeks cijena je viši za 1,2 odsto, dok je u prerađivačkoj industriji niži za 2,5 odsto, te u rudarstvu za 0,5 odsto.

Posmatrano po odjeljcima, rast indeksa cijena je registriran kod proizvodnje hemikalija i hemijskih proizvoda za dva odsto, snabdijevanja električnom energijom, plinom, parom i toplom vodom za 1,2 odsto, proizvodnje proizvoda od gume i plastike za 0,8 odsto, namještaja za 0,3 odsto, kože, izrade galanterije i obuće za 0,2 odsto i proizvodnje celuloze, papira i proizvoda od papira za 0,1 odsto.

Pad indeksa cijena je registrovan kod proizvodnje metala za 19 odsto, proizvoda od metala, osim mašina i opreme za 14,1 odsto, koksa, naftnih derivata i nuklearnog goriva za 0,9 odsto, vađenja ugljena i treseta za 0,6 odsto, hrane i pića za 0,5 odsto i proizvodnje odjeće, dorade i bojenja krzna za 0,2 odsto. U ostalim odjeljcima indeksi cijena nisu se mijenjali.

Ukupan indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda u novembru 2008. viši je za 7,3 odsto u odnosu na prosječan indeks iz prošle godine, za 4,1 odsto u odnosu na decembar 2007., dok je u odnosu na isti mjesec prethodne godine viši za četiri odsto.

Za 11 mjeseci ove u odnosu na isti period prethodne godine indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda viši je za 6,9 odsto.

Proizvodnja veća nego lani

Industrijska proizvodnja u FBiH u novembru veća je za 10,5 odsto u odnosu na proizvodnju iz novembra prošle godine, dok je u odnosu na oktobar ove godine manja za 7,6 odsto.

Ukupna industrijska proizvodnja od januara do novembra 2008. godine u odnosu na isti period lani veća je za 7,8, u rudarstvu za 3,7, u prerađivačkoj industriji za 7,9 i u snabdijevanju električnom energijom, plinom i vodom za 10,2 odsto.

Prema glavnim grupacijama industrijskih proizvoda, u 11 mjeseci ove u odnosu na isti period prošle godine, proizvodnja bilježi povećanje energije za 9,7, kapitalnih proizvoda za 9,1, netrajnih proizvoda za široku potrošnju za 18,7 odsto, dok je zabilježeno smanjenje intermedijarnih proizvoda, osim energije za 0,2 i trajnih proizvoda za široku potrošnju za 11,4 odsto.

Cijene i dalje rastu

Od novembra 2007. do istog mjeseca 2008. godine ukupan indeks potrošačkih cijena viši je za 5,95 odsto. U odjeljku hrane i bezalkoholnih pića, u prosjeku, cijene su porasle za 9,38 odsto. Najviše su porasle cijene riže za 47,93, biljnog masla za 32,46, polubijelog hljeba za 30,90, bijelog hljeba za 30,14, tjestenine za 26,66, peciva (kifla) za 20,46, bijelog sira za 16,75, kukuruznog brašna za 16,66, topljenog sira za 16,51 odsto, mesa za 14,10, mlijeka za 12,77 odsto, piletine za 10,68, jaja za 15,14 odsto.

U odjeljku stanovanje, voda, struja, gas i drugi energenti ukupan rast cijena iznosio je 12,14 odsto. Porasle su cijene zemnog gasa (plin) za 50,87, vode za 21,63, butan gasa za 19,11, lož-ulja za 14,11 odsto. U odjeljku prevoza cijene su, u prosjeku, porasle za 1,72 odsto. U okviru ovog odjeljka najveći rast cijena je imao taksi prevoz, za 30,50, akumulator za 6,16 odsto, dok su cijene pogonskih goriva nešto niže u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

U odjeljku restorani i hoteli ukupan rast cijena je iznosio 7,75 odsto.

U okviru rekreacije i kulture cijene su, u prosjeku, porasle za 6,47 odsto, u odjeljku komunikacija za 4,80, ostala dobra i usluge za 4,38, namještaj, kućanski aparati i redovno održavanje kuće za 3,33, i u odjeljku alkoholna pića i duhan za 1,40 odsto.

U odjeljku odjeće i obuće cijene su niže za 3,53, u obrazovanju za 2,04 i odjeljku zdravlja za 0,55 odsto.

Zapošljavanje i socijalna politika

Socijalna politika na evropskom nivou od osnivanja Evropske zajednice 1958. godine bila je usmjerena, prije svega, na ekonomska pitanja, da bi se kasnije, posebno nakon stupanja na snagu ugovora o EU 1993. godine, pažnja posvetila izgradnji Evrope na socijalnom planu

Ciljevi i temeljna načela

Osnovni ciljevi i načela politike zapošljavanja sadržani su u Glavi VIII Ugovora o EZ-u. Pitanja socijalne politike uređuje Glava XI Ugovora. Zajednički su ciljevi usklađenih politika: što veća zaposlenost uz istovremeno poboljšanje uslova života i rada, jačanje tržišta rada i obrazovane radne snage, koja se može prilagoditi ekonomskim promjenama i poboljšanje kvalitete socijalne politike i socijalne zaštite.

Postupak odlučivanja

Politike zapošljavanja i tržišta rada u Evropi desetljećima je obilježavala tradicionalna saradnja nacionalnih vlada, koje su bile isključivo nadležne za ta pitanja. Prekretnica u razvoju usklađenoga evropskog pristupa zapošljavanju i socijalnim pitanjima bio je Ugovor iz Amsterdama, koji je institucijama Zajednice povjerio nove zadatke i efikasnost sredstva. Jednako, kao ni kasniji Ugovor iz Nice, nije promijenio osnovno načelo isključive nadležnosti država članica za politiku zapošljavanja. Mjere koje usvaja Vijeće samostalno ili zajedno s Evropskim parlamentom ne uređuju pitanje zapošljavanja, već se njima daju upute državama članicama, ili se podupiru njihova djelovanja na području zapošljavanja. U skladu sa čl. 128. st. 2. Ugovora, Vijeće kvalifikovanom većinom, uz konsultovanje Parlamenta, Evropskog ekonomskog i socijalnog odbora i Odbora za zapošljavanje, daje prijedloge državama članicama za određivanje nacionalnih politika zapošljavanja. Nadalje,

u skladu sa čl. 129., Vijeće kvalifikovanom većinom u postupku suodlučivanja s Parlamentom odlučuje o usklađivanju nacionalnih djelovanja na nivou Unije. U odnosu na područje zapošljavanja izričito je isključena mogućnost harmonizacije prava (čl. 129. st. 2.).

Područje socijalne politike, kao i obrazovanja, usavršavanja i mladih, također, je uglavnom regulisano nacionalnim pravilima. Odluke koje se donose na nivou Unije, donose se suodlučivanjem Vijeća i Evropskoga parlamenta, uz konsultovanje Evropskog ekonomskog i socijalnog odbora i Odbora regija. U određenim pitanjima, u skladu sa čl. 137. st. 2. Ugovora o EZ-u, Vijeće donosi odluke jednoglasno: socijalna sigurnost i socijalna zaštita radnika, zaštita radnika u slučaju otkaza ugovora o radu, zastupanje i obrana interesa radnika i poslodavaca, uslovi zapošljavanja državljana trećih zemalja koji zakonito borave na području Zajednice, te finansijski doprinosi za zapošljavanje i stvaranje radnih mjesta. Mjere usvojene na nivou EZ-a ne utiču na pravo država članica da same odrede osnovna načela svojih sistema socijalne sigurnosti, posebno ne smiju uslovljavati znatne finansijske posljedice (čl. 137. st. 4.).

Strategija razvoja

Zapošljavanje i socijalna pitanja postali su prioritetom evropskih institucija početkom 1990-ih godina. Prvi je pravi pomak ostvaren 1993. godine Bijelom knjigom o rastu, konkurentnosti i zapošljavanju, kojom su predložena rješenja zasnovana na povećanju konkurentnosti u Uniji,

ostvarenju stalnog rasta koji bi vodio sigurnim poslovima, te poticanju fleksibilnosti tržišta rada. Evropsko vijeće je na samitu u Essenu 1994. godine definisalo pet prioriteta nacionalnih vlasti: razvoj ljudskih potencijala, promovisanje produktivnih ulaganja, poboljšanje efikasnosti institucija na tržištu rada, otvaranje novih radnih mjesta, te omogućavanje pristupa radu, posebno za mlade ili duge nezaposlene osobe. Iste je godine Komisija objavila Bijelu knjigu o evropskoj socijalnoj politici, u kojoj se očitovala inicijativa za stvaranjem i provođenjem novoga spoja ekonomske i socijalne politike, te je istaknuto da se tržišno natjecanje i socijalni napredak mogu odvijati istovremeno.

Na samitu u Luksemburgu 1997. godine pokrenuta je Evropska strategija zapošljavanja, potaknuta novim odredbama Ugovora iz Amsterdama. Cilj je usmjeravati i usklađivati prioritete politike na nivou Unije. To se postiže smjernicama za zapošljavanje, nacionalnim akcijskim planovima, zajedničkim izvještajima o zapošljavanju, te preporukama. Četiri su "stupa" te strategije: poduzetništvo, odnosno nastojanje za razvijanjem aktivnijeg poslovnog okruženja i stvaranjem novih i boljih radnih mjesta; osiguranje mogućnosti zapošljavanja, što se postiže borbom protiv dugoročne nezaposlenosti i nezaposlenosti mladih, olakšavanjem prelaza iz škole na posao, te razvijanjem saradnje između preduzeća i socijalnih partnera; omogućavanje prilagođavanja, tj. olakšavanje preduzećima i radnoj snazi prihvatanja novih tehnologija i novih tržišnih uslova, osavremenjivanjem organizacije rada i promovisanja prilagodljivosti u preduzećima; osavremenjivanjem društava, odnosno razvoj društava u kojima bi muškarci i žene radili pod jednakim uslovima i s jednakim odgovornostima, a taj će se cilj nastojati postići otklanjanjem diskriminacije među polovima te pomirenjem porodičnog i poslovnog života.

Na lisabonskom sastanku na vrhu 2000. godine odlučeno je o usvajanju strategije kojom bi se olakšalo postizanje pune zaposlenosti i jače kohezije do 2010. godine, strategije koja bi obuhvatala i postojeće inicijative u ovome području. Osnovni je cilj evropskih institucija razvoj Unije kao najkonkurentnije i najdinamičnije svjetske ekonomije zasnovane na znanju, koje ostvaruje održivi ekonomski rast uz osiguranje većeg broja boljih radnih mjesta, te veće socijalne kohezije. Načelna odluka samita konkretizovana je u brojnim dokumentima, a najprije Evropskom socijalnom agendom. Evropska socijalna agenda je obnovljena 2008. godine s osnovnim zadacima razvoja novih prilika za zapošljavanje, poboljšanja dostupnosti socijalnih usluga i ostvarenja načela solidarnosti za one grupe stanovništva na koje globalizacijske promjene utiču najnegativnije. Planirano je osnovne zadatke obnovljene Evropske socijalne agende ostvariti kroz sedam prioriteta područja (mladi i djeca, razvoj novih radnih mjesta i stručno usavršavanje, mobilnost radne snage, produženje životnog vije-

ka i poboljšanje zdravstvene zaštite, borba protiv siromaštva i isključenja određenih društvenih skupina, borba protiv diskriminacije i promovisanje ravnopravnosti polova, pristup uslugama i solidarnost).

Institucije

Unutar Evropske komisije za ovu politiku zadužena je Opšta uprava za zapošljavanje i socijalna pitanja, čiji su prioriteti sljedeća područja: zapošljavanje, usavršavanje tržišta rada, socijalna kohezija i socijalna zaštita, te ravnopravnost polova.

Ekonomski i socijalni odbor kao savjetodavno tijelo Unije zastupa interese poslodavaca, sindikata zaposlenika, interesnih grupa koje se bave tim područjem, te daje mišljenje pri donošenju propisa koji ga regulišu. Važnu ulogu, također, ima Odbor za zapošljavanje i socijalna pitanja Evropskog parlamenta.

Evropska komisija osnovala je i Evropsku radnu grupu za zapošljavanje koja provodi neovisne analize ključnih pitanja, te definiše praktične mjere u skladu sa kojima države članice Unije mogu provoditi revidiranu Evropsku strategiju. Odbor za

zapošljavanje, osnovan odlukom Vijeća 2000. godine na osnovu čl. 130. Ugovora o EZ-u, ostvaruje važnu ulogu u provođenju Evropske strategije zapošljavanja i u promovisanju usklađenosti između država članica. Iste je godine osnovan Odbor za socijalnu zaštitu kao poticaj saradnji Evropske komisije i država članica u osavremenjivanju i usavršavanju sistema socijalne zaštite.

U području socijalnih pitanja važna je uloga strukturnih fondova, prije svega Evropskog socijalnog fonda, koji se smatra najvažnijim finansijskim instrumentom potpore socijalnoj politici na nivou Unije. Dugoročni su ciljevi Fonda potpora Evropskoj strategiji zapošljavanja, pojednostavljenje administracije, te poticanje djelovanja i saradnje na lokalnom nivou. Primjer je inicijativa EQUAL, usmjerena ka borbi protiv diskriminacije i neravnopravnosti zaposlenika i osoba koje tek traže posao. Valja spomenuti i vrijednost socijalnog dijaloga, koji se smatra najboljim načinom osavremenjivanja ugovornih odnosa, prilagođavanja organizacije rada i razvijanja ravnoteže između fleksibilnosti i sigurnosti.

Pripremila: **Mira IDRIZOVIĆ**

Tempus projekat

Industrijska ekologija i održivi razvoj u visokom obrazovanju

Dvodnevna završna konferencija u okviru Tempus projekta „Razvoj magistarskog programa iz industrijske ekologije u BiH“ održana je u Sarajevu, krajem decembra. Sumirani su rezultati projekta sa aspekta nove uloge i odgovornosti modernih univerziteta u saradnji sa privredom u postizanju održivog razvoja. Prezentirano je i nekoliko naučno-stručnih radova. Prisustvovali su predstavnici univerziteta, vladinih institucija, privrednih komora, konsultantskih kompanija, nevladinih organizacija iz BiH i susjednih zemalja.

Projekat je trajao dvije godine. Razvijen je s glavnim ciljem da se unaprijedi okolinsko obrazovanje inženjera u BiH uvođenjem novog programa postdiplomskog studija kroz ekonomsko i okolinsko obrazovanje ključnog osoblja u industrijskom sektoru. Posebno onog koje se bavi proizvodnjom i korištenjem energije i hemijskom industrijom. Da bi bili osposobljeni da prate procese tranzicije, ovim kadrovima treba dodatno obrazovanje. Za postizanje tog cilja važna je priprema visokokvalificiranih i stručnih profesionalaca, što će se postići programom postdiplomskog studija iz industrijske ekologije. Obrazovanje ovog

profila dosad nije postojalo u BiH, pa je uvođenje programa ovakvog postdiplomskog studija rezultat stvarnih zahtjeva za specijalistima u toj oblasti.

Projekat je razvijen kao rezultat saradnje članova Konzorcija (Kraljevski tehnološki institut - KTH Štokholm, Univerzitet Sarajevo, Univerzitet Tuzla, Sveučilište Mostar, Politehnički univerzitet Katalonija - UPC Barselona, P/GKFBiH). Osnivanje ovog programa pomogao je EU Tempus Program.

Cilj projekta postignut je ispunjavanjem sljedećih glavnih djelatnosti: razvoj postdiplomskog magistarskog studija iz industrijske ekologije, koji je usaglašen sa Bolonjskim procesom i ugrađen u takav koncept studija na Mašinskom fakultetu Sarajevo; kreiranje centara okolinskih studija na partnerskim univerzitetima; usavršavanje nastavnika iz BiH; diseminacija (širenje) rezultata projekta kroz seminar koji je organizirala Komora; aktivnostima Referentnog tima projekta koji je sudjelovao u kreiranju postdiplomskog studija.

Jedan od zaključaka jeste da perspektiva industrijske ekologije donosi važne uvide i metode u proces izgradnje "održivije" društvene zajednice. Savremeni specijalisti iz ove oblasti treba da razumiju interakcije između tehnoloških, ekonomskih, društvenih i ekoloških sistema i procesa. Koliko je bila ozbiljna ideja za ovakav postdiplomski studij pokazuje cifra od 22 prijavljena studenta.

Lejla SADIKOVIĆ

Provođenje adekvatnih trgovinskih politika

Konferencija "Vanjskotrgovinska politika u BiH - u susret ulasku u EU i svjetski trgovinski sistem" organizirana je u okviru projekta Evropske unije "Pružanje podrške razvoju trgovinske politike i jačanju kapaciteta u BiH", u saradnji sa Ministarstvom vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH

Učestvovali su predstavnici bh. institucija nadležni za pripremu nacrta i provedbu vanjskotrgovinske politike, privatnog sektora, međunarodnih organizacija i akademije.

U uvodnom izlaganju Johan Hesse, prvi savjetnik Delegacije Evropske komisije u BiH i šef Odjela operacija za ekonomske reforme i prirodne resurse, naznačio je da je važnost projekta u činjenici da BiH sada ima više od godine iskustva u primjeni Centralno-evropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA) sa susjednim zemljama. Istovremeno, na početku je primjene prijelaznog Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

- Reforme promovirane prijelaznim sporazumom i SSP-om doprinijet će rastu bh. ekonomije. Neophodni

preduvjet da BiH unaprijedi svoj trgovinski učinak i kapacitete za efikasno učestvovanje u regionalnoj i multilateralnoj trgovini jeste osiguranje definiranja i provođenja adekvatnih trgovinskih politika.

Uvjeren sam da je EU trgovinski projekt Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa podržalo u napredovanju prema ispunjenju ovih preduvjeta, kazao je Hesse.

Evropska unija će dodijeliti više od pet miliona eura pomoći u ovoj oblasti kao "snažan indikator spremnosti da i dalje jača integraciju bh. trgovine u EU".

- Naš cilj je da svim kapacitetima zaštitimo domaće proizvođače od sve jače konkurencije. Intenzivno smo radili na jačanju svojih kapaciteta vezanih za zaštitu trgovinskih

mjera u okviru ovog projekta - rekao je Vilim Primorac, zamjenik ministra vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH.

Istakao je da je EU TPP projekt pomogao gotovo svim sektorima u Ministarstvu u izazovima u pregovorima sa EU i Svjetskom trgovinskom organizacijom, kao i u primjeni CEFTA-e.

Prezentacija Osmana Topčagića, direktora Direkcije za evropske integracije BiH, odnosila se na razvoj bh. vanjskotrgovinske politike u kontekstu SSP-a i Prijelaznog sporazuma.

Informirao je o mjerama koje je poduzelo Vijeće ministara BiH kako bi ispunilo zacrtana tri prioriteta proizšla iz SSP-a i Prijelaznog sporazuma.

Prvi prioritet je uspostava zone slobodne trgovine najkasnije do 01. jula 2013. godine. Drugi je osnivanje Prijelaznog komiteta zaduženog za nadzor i praćenje primjene Prijelaznog sporazuma, dok je treći postepeno usklađivanje postojeće i buduće legistative sa evropskom pravnom stečevinom.

Analizu procesa pristupanja predstavio je Istvan Major, predsjednik Radne grupe za pristupanje BiH Svjetskoj trgovinskoj organizaciji. Pozdravio je napredak koji je BiH ostvarila, pogotovo u multilateralnom segmentu pregovora. Iako u nekim oblastima, poput vanjske trgovine, novih carinskih zakona, provođenja zaštite prava intelektualne svojine, ima još prostora za napredovanje.

Pozvao je bh. vlasti da iskoriste otvorenu mogućnost i ubrzaju proces bilateralnih pregovora kako bi se dovršio cijeli proces pristupanja.

- Uz dobre napore i adekvatnu odlučnost, do kraja 2009. godine vaša zemlja mogla bi postati članicom Svjetske trgovinske organizacije - zaključio je Major.

EU je za provedbu ovog projekta osigurala 1.457.653 eura.

Ulaganja u oporavak privrede

Iz budžeta EU biće izdvojeno 30, dok će 170 milijardi eura sopstvenim sredstvima, uključujući smanjenje poreza na dodatu vrijednost, članice Unije uložiti u oporavak privrede i stabilizaciju blokiranih finansijsko-bankarskih transakcija i kreditiranja

Šefovi država i vlada Evropske unije odobrili su plan Evropske komisije o izdvajanju 200 milijardi eura za sprečavanje posljedica teške ekonomske krize koja se iz SAD proširila i na Evropu.

Prihvaćeno je da finansijska podrška bude 1,5 odsto bruto domaćeg proizvoda EU.

Riječ je o planu utvrđivanja zajedničkih smjernica za sve članice Unije, koje će potom provodjenje plana prilagoditi sopstvenim potrebama.

Iz budžeta EU biće izdvojeno 30, a 170 milijardi eura će sopstvenim sredstvima, uključujući smanjenje poreza na dodatu vrijednost, članice Unije uložiti u oporavak privrede i stabilizaciju blokiranih finansijsko-bankarskih transakcija i kreditiranja, pogotovo malih i srednjih preduzeća i potrošnje.

Njemačka se dosad protivila tome da se planom predvidi povećanje budžetskog deficita i smanjenje poreza na dodatu vrijednost, na čemu su insistirale Velika Britanija i Francuska.

Vlada u Berlinu je poslije dugogodišnjih strukturnih reformi i socijalnih mjera "stezanja kaiša" vratila budžetsku ravnotežu i nije bila spremna ni na plan sa "zajedničkom blagajnom" EU. Niti za probijanje budžetskih rashoda, uz pad poreskih prihoda.

Kompromis je nađen jer su ostale članice Unije donekle popustile u zahtjevima da se, bez obzira, na privremeno popuštanje budžetsko-finansijskih stega, hitno primijene mjere za sprečavanje daljeg urušavanja ekonomskog rasta.

Evropska komisija je predloženim planom dopustila da se "privremeno", s ciljem središavanja finansijskih tokova, sprečavanja pada ekonomskog rasta i prijetnje socijalnim nemirima, dopusti i "probijanje" strogih ograničenja za budžetski deficit, javni dug i nivo inflacije, naročito za zemlje u zoni eura.

Donesena je i odluka da se zemljama koje zapadnu u teže finansijske teškoće poveća moguća podrška iz budžeta EU, pojedinačno, sa 12,5 na 25 milijardi eura.

Naporima za stabilizaciju je doprinijela i Evropska centralna banka prepolovivši u kratkom roku referentnu kamatnu stopu.

Pad potrošnje u Evropi izazvao je i vidljivo smanjivanje inflacije.

Evropska centralna banka, koja je odlučna u borbi protiv inflacije, smanjila je osnovne kamate, čime je dala svoj doprinos jeftinoći kapitala i investicijama.

Usvojen evropski budžet

116 milijardi eura rashoda

Evropski parlament usvojio je budžet za 2009. koji predviđa 116,09 milijardi eura rashoda, uključujući i izdatak za pomoć poljoprivrednicima zemalja u razvoju.

Predviđeno je da 45 odsto rashoda, odnosno 52,5 milijardi eura ode na zajedničku poljoprivrednu politiku, razvoj sela i zaštitu životne sredine.

Prihodi su 133,7 milijardi eura, koliko će se zemlje članice obavezati da prilože u budžet. To je na nivou 1,03 odsto bruto domaćeg proizvoda Evropske unije.

Budžetski prihodi za 2008. godinu bili su oko 129 milijardi eura, rashodi oko 120 milijardi eura.

Ministri 27 zemalja članica su se dogovorili o deblokiranju oko milijardu eura pomoći za poljoprivrednike siromašnih zemalja. Taj iznos će biti isplaćen tokom tri godine.

Prva isplata je 2008. u iznosu od 262 miliona eura, druga će od 568 miliona eura bit isplaćena u 2009. godini. Za 2010. godinu predviđena je isplata 180 miliona eura.

Tim sredstvima EU želi da pomogne zemljama u razvoju da povećaju poljoprivrednu proizvodnju, jer će im omogućiti da kupuju sjeme i đubrivo.

***Uz najbolje želje za nastupajuće
praznike/blagdane Privredna/Gospodarska
komora FBiH želi Vam sretnu i
uspješnu Novu 2009. godinu!***

ISSN 1840-0310

9 771840 031004